ЦЕТИЊСКИ ВЈЕСНИК

ИЗЛАЗИ СРИЈЕДОМ И СУБОТОМ

Цијена: за Црну Гору на годину 10 круна, на по године 5 круна; ван земље 15 франака у злату.

Уређује: ОДБОР

Адреса: „Цетињски Вјесник" — Цетиње; Adresse: „Le Courrier de Cettigne" — Cettigné (Monténégro)

Поједини број 10 пара.

БРОЈ 57. ЦЕТИЊЕ, СУБОТА 23. ЈУЛА 1911. ГОД. ГОДИНА IV.

Мир Турске и Малесије

Цетиње, 23. јула

У тренутку када ове редове пишемо кроз брда и планине поносне и опустјеле Малесије не пролама се више топовска и пушчана јека, нити се пролива крв, која се мјесецима лила. Између Турске и Малесије склопљен је мир.

Неколикомјесечна борба Малисора није на јалово прошла. Уродила је по њих корисним плодом. Њихова челична издржљивост, силна неустрашимост, узорно прегалаштво, бесприм̑јерна смјелост, ријетко пожртвовање и предана љубав према рођеној груди, коју су потоцима крви залијевали, уздисајима својих жена и сестара прекаћивали и боловима својих мајака освештавали допринијела им је, да се поново могу вратити домовима својим, смјела лика и отворена погледа, онако као што се из бојева враћају они, који су на олтар отаџбине приложили све што су имали и својим голим животима допринијели да је виде преображену.

Они могу бити задовољни. Дивовска њихова борба и крвави њихови напори крунисани су успјехом, који им може служити као најјача и најбоља гарантија за бољу и напреднију будућност. Из пепела и згоришта њиховијех опустјелих огњишта и из крвљу натопљене земље, чија је свака стопа највећи споменик њиховог витештва и јуначког прегалаштва, подићи ће се нова, препороћена Малесија, у којој ће се они, са пушком о рамену, слободно моћи кретати, не лутајући као до сада непроходним богазима, него утрвеним и лијепо саграђеним путовима, слушајући свој матерњи језик како у школама, гдје им се дјеца уче и спремају за нов живот у служби отаџбине, тако и у општењу са својим властима.

Предусретљивошћу отоманске царевине, под коју потпадају, њима су сада пружени бољи услови за живот и они сада могу ведра и весела ока гледати у своју будућност, развијајући се и напредујући.

Њихове нове тековине и ако нијесу ни из близа онакве какве су они изгледали излажући се топовским гранатама и пушчаним зрнима, готови сваког часа да својим животима плате јуначке подвиге своје, ипак су велике тековине, које им пружају јаке гарантије за будући живот, напредак и развијање.

Мјесецима су се они неустрашимо борили, хватајући се смјело са смрти у коштац и пркосећи дрско свему што је противу њих упирано; мјесецима су они излагали своје огољеле и ничим незаштићене јуначке груди оштрим танадима, подносећи надчовјечанске муке и борећи се не само са непријатељем у турским ордијама, него и са непријетељем у самим њима: немаштином, глађу, огољелости, бесаницом, умором, напором и оскудицом у свему; мјесецима су они били на мртвој стражи бранећи сваку стопу своје земље самим собом, јер једини заклон, једини грудобран им бјеше сами они; мјесецима они како својим дивовским подвизима и прегалаштвом задивљују цио свијет; мјесецима је како траје исполинска њихова борба на живот и на смрт, па ипак се нико не нађе, да им прискочи у помоћ, да им олакша у неравној борби и да их помогне у овоме смјелом потхвату. Онако исто као што није било никога да их осоколи и тјеши, као што није било никога да их ободри и улије им нови живот, дух и снагу за даљу истрајну борбу, тако није било никога ко би им прискочио у помоћ и допринио, да у овој неравној борби издрже и не малакшу. Кроз облаке пушчаног дима, који их је мјесецима гушио и кроз рику топова и прасак пушака, које су их за све ово вријеме заглушивали, узалуд су њихове очи тражиле да се срету са братским ликом и њихове уши жељкале да ослушну братски говор, а јуначка прса њихова жудила да притисну на јуначко срце брата из других крајева. Братске помоћи није било. Није је било ни оданде, одакле су се надали: из потиштених дијелова отаџбине њихове, а од стране потлачене браће, која, као и они, вапију за слободом и проводе живот у највећем страдању; ни оданде, одакле је прижељкују: из сусједних балканских држава, које су колико до јуче заједно са њима једним оковима били везани и ропске дане проводили.

Смјело су гледали смрти у очи, неустрашимо су се хватали с њоме у коштац, пркосили су надчовјечанским напорима свему што им је на пут стајало и дивовски су издржавали све напоре, патње и муке. Мјесецима су страдали, патили и мучили се и то их није болјело. Али их је љуто болјело, сажижало и уништавало кад су се обрели пред грозном јавом, кад су се видјели усамљени, напуштени, остављени.

И кад није било тако жељене и тако радо очекиване помоћи, која би им дала нове махове за даљу борбу, истрајност и подвиге, сасвијем је јасно и разумљиво што су се користили предусретљивошћу која је према њима указала отоманска влада, правичношћу и толеранцијом пружајућу им у виду амнестије уступке, које им гарантују и пружају боље услове за живот.

У Мелесији је завладао мир.

Малисорски соколови послије крвавих окршаја и љутих борба напустили су крвава попришта и враћају се домовима својим, да би у миру наставили живот и рад на општем добру и напретку своме.

Са овиквим исходом ствари могу бити задовољни и Турци и Малисори. Овим измирењем Турска добија што је једно тешко и велико бреме скинула са себе, бреме које је могло бити од врло тешких пошљедица по њу. Предусретљивошћу, коју је указала побуњеним Малисорима, дајући им нарочите уступке, постигла је да умири један свој побуњени крај и да отклони опасност, која јој је грозила и пријетила да пламен из Малесије не дохвати и друге дијелове пространог огоманског царства. Исто тако овим измирењем добија и друга страна, Малисори. Њима се пружа могућност, да у миру продуже живот и рад на своме бољитку и напретку, зашта су им најбоља подлога уступци, који им се дају амнестијом Султановом.

Најзад оваквим исходом ствари задовољни смо и ми. Јер, позната је ствар, устанак у сусједним крајевима нашега народа под Турском, који је букнуо у зору новогодишњега прољећа, и противу наше воље увукао нас је у вртлог тих догађаја. Тежина положаја, који је настао тим устанком, пала је већим, добрим дијелом на наша плећа, јер смо имали човјекољубиву дужност, да не затварамо своја врата пред Малисорима и њиховом сиротињом, која је буљуцима тражила склоништа у нашој земљи. Ми смо имали према Малисорима дужност гостопримна домаћина, имали смо дужност и обавезу наспрам оних, којима се указује пријатељско гостопримство, а према отоманској империји дужност доброг и исправног сусједа, који мора да се одликује и строгом коректношћу и безпријекорном неугралношћу. У таквом тешком положају разумљиво је било што смо не само радо очекивали, него и што смо настојавали и својим скромним силама припомагали да одговоримо што боље наметнутој нам тешкој дужности. Зато смо и чинили све да се што прије заведе поредак дуж наших источних граница и радосно смо поздравили тренутак када су отпочели преговори за мир међу Малесијом и Турском, који су се проводили ових дана између Цетиња и Цариграда, настојавајући својом добром и искреном вољом да Турској помогнемо а Малесији тешку судбину олакшамо да се до споразума дође и да се даљем крвопролићу стане на пут, али тако, да се то не коси са интересима отоманске империје и не буде на штету угледа њеног, као год ни да Малисорима то буде на штету.

Како је постигнуто измирење корисно и по једне и по друге, и по Турке и по Малисоре, то је наша радост у толико већа. Турцима смо дали непобитне доказе, да је наша улога у овим догађајима била и коректна и исправна, чиме смо засвједочили наше пријатељско и искрено сусједство према њој и крај свију тешких искушења, којима смо изложени били, а Малисоре смо увјерили да према њима нијесмо били само гостољубиви и добри домаћини, него и браћа, која су се излагала разним опасностима само да би могла што више користи да им допринесу.

Тако је Црна Гора и овом приликом најбољег доказа дала, да је слобода ових сурих кршева у многоме допринијела не само слободи балканских народа, него да је од увијек била и остала уточиште борцима за слободу и потиштених, пружајући потлаченима и моралну и физичку потпору за њихово ослобођење. Ко год је под Ловћеном потражио склоништа, зажалио за то није.

Јако с нами Бог!

— Црна Гора не жели рата —

Бечки лист „Neue Freie Presse" поново се окомила на Црну Гору због арбанаског питања, не штедећи ни саму личност Краља Господара, и ако је колико до јуче имала само добре ријечи за држање Црне Горе у овом питању. Чиме се у овим својим испадима овај бечки лист руководи, није нам познато, али што знамо то је, да се љуто грјешиш о нас кад о нама онако безобзирно говори.

Као одговор на тај испад према Црној Гори у најновијем броју „Neue Freie Presse" наилазимо на ову изјаву:

„Ми читамо „Нову Слоб. Пресу" и чудимо се изненадном обрту ваших схваћања у погледу на положај и Краља Црногорског. Исто налази положај врло критички и придаје Краљу пустоловне намјере. Положај је свакако критичан, али само у економском погледу, јер издржавање 15 000 Малисора и неодређеност сутрашњице, били би тешки и осјетни за финасиску снагу и веће државе но што је Црна Гора.

У осталом „Нова Слоб. Преса" је више пута набрајала поводе садашњег малисорског устанка у разним бројевима свога листа. У вашем уводном чланку, између осталих замјерака, које „Н. С. Преса" од скора приписује Краљу имала је ипак обзира, да Краљу и некоја добра својства призна, заборавила је пак при томе она једног доброг хришћанина и војсковођу, који је много крви, суза, палежа, осиротјеле дјеце и обудовљених жена видјео, који је рат увијек као безбожно дјело посматрао и имао одвратност према истом и који је и онда плакао од страхота рата,

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE "DURDE VIC"

када су пред његовим ратним шатором стајали заробљени турски генерали, чак и у оним тренутцима, када је он на челу своје побједоносне војске улазио у освојене турске тврђаве.

Не, Краљ Црне Горе не жели рат. Али ако му Младотурци, који требају диверсију према напољу, ради свога унутрашњег положаја, исти понуде, то ће они наћи старога лава на улазу у његову пећину који неће призивати ничију помоћ, била то његових рођака или пријатељских дворова, били његових ћери, којима он оставља свете материнске дужности мирног одгоја дјеце. Он рачуна једино на божју помоћ!"

Амнестија Малисора

— Како су Малисори примили амнестију —

Пошто су преговори за мир, који су се водили између Цетиња и Цариграда, срећно завршени и постигнут споразум за умирење Малесије, то је у овдашњем отоманском посланству на Илијин дан давао ручак, на коме су били г.г. Марко Ђукановић, мин. унут. дјела, бригадири Ланко Вукотић и Митар Мартиновић и Душан Греговић, наш консул у Скадру. По ручку су они са г. Садредин бејом, отоманским царским послаником, засебним аутомобилом отпутовали у Подгорицу ради прокламовања амнестије.

Чим су приспјели у Подгорицу, они су отишли код г. бригадира Блажа Бошковића да са њиме утврде начин прокламовања амнестије. Да би се Малисори, који се налазе у Подгорици, припремили за акт амнестије, у хотел »Европи« сазван је скуп свих угледних Малисора и њиховијех првака, на коме их је г. бригадир Вукотић упознао са садржином амнестије и том приликом је држао врло лијеп говор, у коме је изнио развитак и ток цијелог устанка и све што је до сада учињено за арбанаску народну ствар. На крају свога лијепог и смишљеног говора са познатим му речитошћу г. бригадир је препоручио Малисорима да прихвате амнестију и да се поврате домовима својим, пошто су у главном њихови захтјеви испуњени.

И иако је на окупљене Малисоре овај говор дубоки утисак оставио, опет су стали да изражавају своју сумњу и подозрење у Турке *и турске власти, истичући како их Турци могу изиграти и не испунити своја обећања. Они* садржини акта помиловања нијесу имали шта да замјере, нити су икакве примједбе чинили ниједној тачки у акту помиловања, али су изражавали сумњу, да Турци неће извршити обећања, и да немају никакве гарантије да ће турске власти бити према њима исправне.

Најзад им је препоручено, да о свему добро промисле, да се са својима договоре и да буду приправи да прихвате акт помиловања, не презајући ни од чега.

Послије тога позвани су сви Малисори што се налазе у Подгорици пред војни стан, гдје им је Михалаки ефендија, кајмакам из Туза, на арбанаском језику прочитао свих дванаест тачака акта помиловања, а затим г. Садредин беј, отомански посланик на турском језику акт помиловања.

И овом приликом међу Малисорима се осјетило комешање. Почели су и овог пута да изражавају своје неповјерење и сумњу, да ће турске власти поступити према одредбама акта амнестије, истичући како немају никакве гарантије да ће бити све онако како им се обећава.

Да би им се разбила свака сумња и подозрење, позвани су, да изаберу испред себе неколицину својијех првака, који ће доћи у отомански конзулат, да тамо акт помиловања потпишу и да им се он преда написмено.

Када се отомански посланик са нашим изасланицима, који су све чинили, да склоне Малисоре на пристанак и повратак у отаџбину, удаљио, малисорски прваци захтијевали су, да се договоре кога ће послати у отомански конзулат испред себе и донесу коначну одлуку о своме држању. Тада је међу Малисорима избило негодовање према држању њихових првака. Истичући, да су сви од реда дали ријеч, да се више неће враћати на згоришта своја и да више неће знати за турске власти, Малисори су својим првацима пребацивали себичност и похлепност за влашћу и одбили су одлучно, да прихвате амнестију. Говорили су: за Турке више нећемо да знамо, од њих ништа не тражимо, нити имамо шта од њих да очекујемо; завјерили смо се, да једном за свагда с њима раскрстимо, на опда ништа и преговоре с њима да водимо. Како су их њихови прваци упозоравали, да не треба тјерати у крајност и да треба да буду предусретљиви у толико прије што су у добити с оним што им се актом амнестије даје, то је међу окупљеним Малисорима избило силно негодовање противу држања њиховијех првака. Најзад су се сложили, да њихови прваци пођу у конзулат и да тамо саслушају шта се све од њих тражи, али никако да не дају икакво обећање нити пристанак.

Када су малисорски прваци отишли у отомански конзулат, речено им је, да се од њих тражи, да потпишу акт помиловања, те да ће им се онда дати и написмено да га код себе имају као јачу гаранцију и да треба да се одмах почну повраћати домовима својим. Малисори су одбили да даду икакав пристанак, нити су хтјели да акт помиловања потписују, једнако наговјештавајући да немају никакве гарантије да ће турске власти учинити онако како им се то обећава. Тако су и из конзулата отишли не учинив ништа, изјашњавајући се за присједињење П. Гори.

Пошто се видјело, да Малисори једнако презају да не буду обманути и да не смију ништа на своју руку да раде, то је поручено Малисорима, који се налазе на бојном попришту да пошљу своје прваке у Подгорицу, да се и они о помиловању изјасне.

Омогућујући им споразум отомански посланик г. Садредин беј препоручио им је, да се до сјутра дан у вече поврате домовима својим и приме амнестију како не би био принуђен да напусти свако посредовање. По том се са г. г. Марком Ђукановићем и Душаном Греговићем вратио на Цетиње, а г. г. бригадири Ланко Вукотић и Митар Мартиновић остали су у Подгорици ради даљег посредовања.

И поред свега настојавања од стране наших власти, да разувјере Малисоре да се немају чега плашити и да се могу мирно повратити домовима својим без бојазни да ће Турци прекршити задану ријеч, Малисори су упорно остали при томе, да им повратка нема и да су прије готови да сви умјетом у Приој Гори изгину, него да се врате на милост и немилост турских власти.

Тако је то све ишло до јуче, када су, на наваљивање наших власти, малисорски прваци Ђелеш Бока Сокол Бано и сви доц Прешка изјавили да ће се повратити домовима својим ма због тога и животима платили.

И тако је јуче прва група Малисора напустила Подгорицу и прешла на турску границу, гдје их је до ржаничког моста допратио Михалаки ефендија. Ту их је дочекала музика и њихова су имена уписана у нарочити списак и они су продужили пут за Тузе, гдје им је давана свечана вечера.

До сад их је прешло око 500, има их из Груда, Кастрата, Раше и Климената са породицама око 300 и 200 из Подгорице.

Презажење је и данас настављено.

Мир у Малесији

Преговори за мир међу Малесијом и Турском, који се проводе од неколико времена између Цетиња и Цариграда, садс у срећно окончани, на задовољство Турске и Малесије.

Актом амнестије султана Мехмеда Турска добија умирење једног свога побуњеног краја, а тај крај добија скоро неку врсту аутономије.

Акт помиловања састоји се из дванајест тачака:

1) општа амнестија за све Малисоре, који не смију никад бити ни позвани ни кажњени за одметништво;

2) њихови регрути служиће прво у вилајету скадарском, а за тијем годину дана у Цариграду;

3) наименовање особе која говори арбанаски за кајмакама у Тузи;

4) у року од двије године никаква се дажбина од Малисора неће узимати;

5) дажбине на стоку свешће се на најмању мјеру по првом састанку парламента у Царигриду;

6) Малисори су овлашћени да носе оружје;

7) у свако малисорско племе подићи ће се школа;

8) свако ће племе бити везано колским путем;

9) влада ће одмах приступити грађењу тих путова;

10) у сваком племену ће се именовати комисија под предсједништвом једног владиног пуномоћника и заступника арцибискупа скадарског ради престимавања разорених и попаљених кућа;

11) по исцрпљењу дарованих султаном десет хиљада лира, влада ће одобрити нове кредите да се разорени домови поправе и друге штете подмире; и

12) ријешено је, да се помоћ у житу издаје свима пребјеглим Малисорима у Црну Гору по повратку ½ кгр. дневно с главе на главу тако, да се исхрањује народ до прве жетве. У новцу ће се дати свакој одраслој души по једна турска лира.

С оружјем на рамену и огрезнути у турској крви Малисори се поносно враћају на своја згаришта. Они су, борећи се, очекивали од своје остале потлачене браће помоћ, да би стекли за живот боље услове, али ове не би, али ипак су задовољни што су сами и оволико извојевали.

Ми им честитамо. Дако сад дахне и Црна Гора, којој гостовање ових сусједа није ни мало лако било по њено економско стање.

Опасност рата је прошла

— Сукоб Црне Горе и Турске —

До скора је преовлађивало мишљење, да ће арбански покрет изазвати сукоб између Црне Горе и Турске и да ће се он морати ријешити оружаном руком.

Како су све несугласице отклоњене, то сада страни листови доносе ово саопштење, да је свака опасност од рата прошла:

Није тому дуго што су се народи уплашили, да ће доћи до рата и то великога рата. Зачетак се налази о наприје у Турској. Кад су јуначки Арбанаси устали, да за свој завичај извојују права, која им као народу припадају и да стеку услове за напредак свога народа, окренули су на се пажњу свега напредног свијета.

Настало је на то опште гибање на Балкану. Изгледало је као да се све независне балканске државе сложиле и Турску присилити, да задовољи арбанаске захтјеве и уједно да се и питање Македоније рјеши. Велике силе умијешале су се одмах у ту ствар и посредовале између Турске и балканских држава у толико, да ове остану мирне.

Црна Гора унаточ свим опасностима и грожњама Турске и великих пријатеља, потпомагала је Арбанасе у сваком погледу. Иза Црне Горе стајале су и друге неке државе, макар и не отворена, помагале су Краља Николу у његовим основама. Напокон је била Турска присиљена, кад није са својом брталитетом у Арбанији ништа постигла, да уговара с Арбанасима. Приој Гори придружила се отворено Енглеска, па је сада Арбанасима зајамчено, да нијесу своју крв узалуд пролијивали.

У овом питању неће дакле доћи до рата.

Ријешење арбанаског питања

— Шта о томе страна штампа саопштава —

На глас, да су започети на Цетињу преговори о измирењу између Турака и Малисора, на страни је побудило интересовање за начин на који ће се арбанаско питање ријешити.

Поводом тога страни листови саопштавају:

По вијестима, које долазе из Цариграда, нашао се начин, како да се свладају главне потешкоће у ријешењу арбанаскога питања.

Некоје су велике државе нашле предложије, како да се Малисорима зајамчи, да ће Турска заиста извршити оно, што им обећала. Ово јамство састојаће се у том: Турски посланик на Цетињу и поглавице Малисора уговориће на Цетињу оне захтјеве, на које Турска пристаје и саставити их у облику уговора. Овај уговор предаће се на чување енглеском посланству на Цетињу, а установе његове споменуће се у исправи која ће се саставити између Црне Горе и Турске за уређење граница ових држава.

Пошто у овој ствари долази Енглеска као поузданик обадвију странака, то се држи, да и сам предлог од Енглеске долази. И заиста се ова држава најжешће заузимала за борбе се Арбанасе.

Да Енглеска то ни не таји, види се међу осталим а из бесјина одговора, што та је дала предсједнику балканскога одбора, кад је бесјина посланика посредно питао, били он хтио да помогне бјегунцима дијелити новчану припомоћ, која би из Енглеске долазила. Енглеска је влада одговорила, да ће настојати, да јој приморска влада пође на руку код оснивања приватних или независних организација, које ће за арбанаске бјегунце и друге лератујуће особе сабирати помоћна средства и међу њих дјелити. Енглески посланик неће моћи да сам дијели оно, што из Енглеске упуће, али ће помагати у свему пуномоћника дотичне организације у Приој Гори.

Из тога се види, да је Арбанасима тиме много поможено. Сада, кад је њиховим бјегунцима, и особама које не ратују, од Енглеске помоћ зајамчена, моћи ће они у погодбама с турским повјереником дуже устрајати и тако што више за се извојевати.

Краљ Никола учинио је доста за Арбанасе, а и помаже им непрестано. Но да му се терети олакшају, приправна је Енглеска да бјегунцима и неборцима поможе.

То је уједно одговор на разнесену вијест, да Краљ Никола свјетује Арбанасима, нека прими понуде турске владе и кући се поврате, јер да их он не може дуже издржавати.

Роволуција у Персији

— Акција свргнутог шаха за повратак пријестола —

Све више обухвата пламен револиције Персију. Полако али поуздано он лиже пут персиске пријестонице и пријети да је запали и уништи.

Персија иде у сусрет тешким данима. Прије двије године свргнути и из земље прогнани шах Мухамед Алија опет се вратио и пошао у земљи присташа, да се ухвати у коштац са својим противницима. Парламентат — меџлис — посве је без утицаја; регент, који влада мјесто 10-годишњега султана Ахмеда Мирзе, сина бившега шаха, заправо је немоћан према бившему шаху. О поузданој војсци, на коју би се могла ослонити влада, не може се говорити у Персији.

Главну улогу играју племенске поглавице. С обзиром на особне размирице и ради изгледа на особну корист вјероватно је, да ће се дио ових поглавица придружити старому шаху. Сипахдар, шеф садашњега кабинета, има мало присташа; зна се, да се пред мјесец дана морао спасти бијегом из Техерана.

Међу тијем персиска влада још није предузела никакве стварне акције против бившег шаха Мухамед Алије; она је послала ноту Русији и Енглеској и на томе се задржала.

Ван сваке је сумње да се упад Мухамед Алије који је одлично био организован, могао парализати само брзом и енергичном противакцијом; али персиска влада располаже моментано са врло малим бројем војника, па и ови још нијесу спремни за борбу.

У осталом питање је, да ли влада у опште и мисли да се озбиљно одупре повратку бившег шаха; прије би се могло рећи да прећутно одобрава његов упад. Осим тога изгледа, да ни енглеска ни руска влада не мисле да се мијешају *у унутрашње ствари Персије: оне су се* сложиле у томе, да пусте бившег шаха, да слободно иде напријед и како му ништа неће сметати, то ће по свој прилици ускоро побједоносно ући у Техеран. У толико је град Астерабад већ пристао уз бившег шаха. Исто тако и гувернер Керманшаха прешао је брату шахову.

Присташе Мухамеда Алије издали су у Техерану проглас, у којем се вели, да ће бивши шах, чим опет буде дошао на власт, успоставити ред и водити активну спољну политику. Мухамед Алија научио је истом у прогонству како је устав важан; он ће учинити Персију великом и независном; умањиће порез и провести економске реформе.

Влада је такођер издала проглас, бива проглас опсадноога стања у пријестоници Персије Техерану, што је почетак грађанскога рата. У борби око пријестола учествују у главном двије противничке странке, али је у томе, изгледа, одлучно не исход саме борбе, већ држање Русије и Енглеске, које у Персији имају своје упливне сфере.

Влада, а и свргнути шах Мухамед Алија, скупљају војску, да се огледају. Побједиће свакако она странка, која буде располагала за више новчаних средстава. Персија располаже малим бројем војника. Најбоља персијска војска јесте козачка бригада, којом командују руски официри. Побједа ће бити на страни онога противника, уз кога буде козачка бригада. А како су симпатије Русије на страни свргнутога шаха Мухамед Алије, то ће уза ње, на сву прилику, бити и козачка бригада, с тога је вјероватно, да ће се збачени шах поново пенети на пријесто.

Кооперација странака

— Српско-хрватска коалиција за кооперацију странака —

У понедјељак прије и послије подне одржана је у Загребу сједница пленума посланика српско хрватске коалиције, на којој су послије свестраног претресања, донесени једнодушно ови закључци:

1) Хрватска-српска коалиција гледа у чињеници, што бан др. Томашић влади једнако као и његов предчасник барон Раух, без одобрења прорачуна и уопште без контроле сабора тешку повреду ус-

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

ава Краљевине Хрватске, коју најоштрије осуђује и тражи, да влада или сазове сабор коме ће положити рачун о свом дјеловању, или предложи краљу распуст сабора, како би народ на новим изборима, који имају да буду слободни према закону о слободи и чистоћи избора, могао дати израза своје слободне вољи.

2.) Српско-хрватска коалиција гледа у оснивању тобожње странке, која се конституисала у предједништву кр. земаљске владе и коју организују управне земаљске области, нарочит опослије потпуних неуспјеха бана Томашића и његове крње делегације у пештанском сабору и уочи заведене корупције у управи и правосуђу, покушај, да се у Кр. Хрватској устали бивши мађарски систем, који је владао прије мајских избора 1906. а који иде за потпуним уништењем Краљ. Хрватске на државноправном и економском подручју, па ће свима законитим средствима узнастојати, да се установљење тога система онемогући. У ту борбу полази хрв.-српска коалиција и с увјерењем, да ће покушај успостављања мађаронске и мамелучке странке изазвати општи народни отпор у Хрватској, па је приправна да у ту сврху, као и у сврху одбране устава и законитих права Кр. Хрватске, и постигнућа ревизије нагодбе нарочито у правцу господарске и финанцијалне самосталности Кр. Хрватске, и постигнућа општег једнаког, директног и тајног права гласа ступи у кооперацију са свима искрено опозиционалним странкама и струјама у Хрватској, које дају нужна јамства, да ће у борби такођер устрајати и да мађаронски систем никако па ни индиректним начином неће помагати.

3.) Та би се кооперација уз придржавање појединих страначких програма темељила на принципу, да Краљевина Хрватска нема да буде заступана у заједничком сабору бар тако дуго, док се језичне повреде не санирају, те би се странке, које кооперирају, имале обавезати, да се неће дати бирати у заједнички сабор, да неће допустити избора у тај сабор, а ни својом пасивношћу омогућити проведење избора све дотле, док се истакнути циљ не постигне, односно да ће у првом саборском заседању закључити опозив данашње делегације. Подједно би се имале обавезати странке, које кооперирају, да ће водити безобзирну борбу и против сваке будуће владе, која би, понижавајући значај хрватског сабора, владала без сабора, и уставне контроле и која би преузела владање на очном истом становишту, које је данашња влада усвојила.

4.) Повјерава се егзекутивном одбору хрватско-српске коалиције, да углави све појединости кооперације, те му се издају и нужне директиве, којих ће се држати у преговорима.

5.) Поводом најновијих наредаба бана д-ра Томашића у погледу некојих српских захтјева изјављује хрватско-српска коалиција, да најоштрије осуђује, што бан д-р Томашић није ни у том питању одржао ријеч коју је задао приликом преговора о пакту српско-хрватској коалицији, те није успоставио у цјелости стање, које је било прије владавине барона Рауха. Тим је наредбама, које су издане искључиво у кортешке сврхе, бан д-р Томашић мисао народног јединства само профанисао, а показао презир према Србима, мислећи, да ће их онаквим мрвицама добити за политику, која је наперена против против најживотнијих интереса краљевине Хрватске.

6.) Хрватско-српска коалиција је увјерена, да се државноправни положај Краљ. Хрватске као и осталих земаља монархије, у којима живе Хрвати и Срби, може повољно развијати само онда, ако општа политика хрватског и српског народа у монархији буде јединствена и према заједничком циљу управљена, те закључује, да ће у ту сврху ступити у договор са свима хрватским и српским странкама у Босни и Херцеговини и Далмацији, које имају смисла и воље за заједнички рад Хрвата и Срба.

Чеси на Цетињу

У уторак пред подне допутовала је на Цетиње једна група чешких учитеља и учитељица под предвођењем г. Адолфа Обста. И дочек и испраћај ових драгих гостију из братске Чешке, и ако су врло кратко вријеме у нашој средини пробавили, био је веома усрдан.

Гостима су изашли у сусријет учитељи и учитељице овдашњих школа и при уласку у варош поздравили су их бурним клицањем.

Драге госте поздравио је добродошлицом г. Марко Вукосавовић, заступник школског назорника овим ријечима:

Поштована господо.

Сматрам за особиту част, што ми је пало у дио, да Вас поздравим, с мојим колегама, братским поздравом: добро нам дошли, браћо Чеси!

Господо, сматрамо Ваш долазак — долазак к својој браћи, као представника свију чешких учитеља-ица, односно свију Чеха, који нас искрено преко Вас поздрављају.

Господо, ми Вас примамо у нашу средину с пуно љубави и добрих жеља за Вас и Ваш нам драги народ чешки.

Но, не само Вас поздрављамо ми, као представници црногорског учитељства, већ Вас поздрављају, преко нас сви они, по нашој унутрашњости, као и грађани наше поносне пријестонице.

Увјерени смо, господо, да су Ваше жеље познати нашу пријестоницу и њену околину, као и знаменитости исте, а међутим, чак, и наше школство.

Ми Вам се, господо, стављамо братски на расположење, а ја могу Вам представити у име моје и мојих колега, као и овдашњих грађана, да се наше школство, благодарећи витешком заузимању нашег Краља Господара Николе I. креће из дана у дан гигантским корацима.

Познато ће бити и Вама, господо, да је наше школство до отрагу 33 године кретало се другим правцем, правцем борбе и патње за очување овог нам драгог и за нас светог камена, али од тад у напријед, крећемо се сасвим другим правцем, правцем благородства и културности; т. ј. мирно се развијамо, а своје својски чувамо.

Но, да не бих улазио у појединости поменутих навода, увјеран сам, господо, да схваћате тежину истих, као и то, да су браћа Чеси вазда појмили наше тежње за добро словенског народа, и да су нас свагда братски цијенили, те молим Вас, да примите, као и изручите нашој браћи Чесима, наше искрене симпатије које од вазда гајимо у опште према словенском чешком народу, а сада у име тога кличемо: да живи витешки чешки народ, да живе његови просвјешни радници; Живјели!

На то се бираније ријечима топло и срдачно захвалио г. Обст, послије чега је настало међусобно упознавање и поздрављање уз бурне усклике.

Одатле су сви скупа пошли пјешке у варош, када су гости размијештени по раније спремљеним становима, да би оставили своје ствари, раскомотили се, преобукли и скинули са себе прашину.

По том су гости почашћени пивом, одакле се пошло на заједнички ручак, када је држано и неколико лијепих другарских здравица.

Послије ручка гости су пошли да разгледају варош, а доцније су им показане све знаменитости наше пријестонице и њене околине.

Како су око 6½ сати послије подне пролазили поред дворског врта, у коме се Краљ Господар налазио, сви су скупа увратили да поздраве нашега сиједога владара.

Са великим узбуђеношћу и тронути до дна срца што им се указала прилика да виде Краља Господара, о коме су толико слушали и читали, приступили су гости Краљу Господару, који је изволио најмилостивије да их прими, ословљавајући их топлим ријечима и изјављујући своје задовољство што их види у Црној Гори, за коју зна да велике симпатије у Чешкој ужива.

На то су, као при доласку, гости громким усклицима поздравили Краља Господара, изражавајући тиме своју радост што им се пружила та ријетка прилика да га виде и поздраве.

Од Господара су гости отишли потпуно очарани, не могући довољно изразити своју превелику радост што им се пружила прилика, да виде и поздраве владара, који неподијељене симпатије ужива код свију Словена, а нарочито код Чеха.

Послије тога гости су отишли на пиво, а одатле су пошли на банкет, који је у част њихову приређивала пријестоничка општина у башти „Гранд Хотела“.

На банкету је сјем гостију и општинских одборника било још неколико званица, међу којима је било заступљено и наше уредништво.

При уласку у хотел госте је дочекао са домаћима предсједник општине г. Јокан Ивановић пожелив им добродошлицу и изјављујући радост, што их општина цетињска може примити као своје драге госте. На то му се г. Обст топло захвалио, а његове су ријечи биле пропраћене бурним клицањем.

У пространој башти били су поређани столови, за којима су гости посиједали, измијешани домаћим званицама и настало је живо међусобно забављање, које није прекидано ни за вријеме сервирања.

Када су се гости јелом поткријепили, дигао је предсједник г. Јокан Ивановић ову здравицу:

Драги наши гости!

У име најмање и најскромније словенске пријестонице, част ми је поздравити Вас срдачном добродошлицом.

Пријестоница наша није ни велика ни богата, скромна је, али поносна и чувена са својом прошлошћу, јер је увијек била гњијездо соколова, па Вас, поштована господо, и срдачно отвореним срцем скромно али с братском љубављу, топло и искрено, како могу само браћа браћу срести.

Петовјековна борба с нашим народним непријатељем није нам дала да идемо културно у корак с далеко напреднијим и срећнијим народима. Ми смо морали држати крвави барјак слободе високо над буним таласима, који су шибали наш напаћени народ. То је била борба неравна, борба Давида с Голијатом. Српска Црна Гора је одржала тај барјак слободе — али заостала културно. Ми нијесмо криви томе заостатку, и нико боље неће разумјети, господо, ту нашу борбу и тај наш заостатак, него ви синови братског народа чешког, синови оног народа, који је дао Јана Хуса, Јана Жишка, Коменског и друге великане, синове онога народа који је издржао једну страшну борбу по свијема границама па и унутра у својој домовини с јаким и бијесним непријатељем.

Винте се, господо, мало у прошлост па ћете видјети колико сличности има у вашој и нашој борби.

Ви, који познајете и васпитајете душу народа, ви који ударате камен темељац његовог опстанка и срећне будућности, ви који сте позвани да будите поред народне и словенску свијест код свога народа, пријмићете и нашу борбу и нашу радост с којом вас срдачно сријећемо.

Ми смо давали, дајемо и даваћемо свој новчић на свеопшти напредак културни и снажићемо се да надокнадимо оно што нам је отела страшна борба. Али наши напори биће и лакши и успјешнији ако имадемо и вас, чешки народ, господо, поред себе, ако нам пружите руку, као што сте нам је братски пружали до сада. „Свој своме“ — Вашег великог Палцког — нека сад значи „Словен Словену“.

Ја се уздам, господо, да ћете понијети трајне и лијепе успомене из наше мале али јуначке пријестонице, уздам се да ће ова ваша прва посјета бити почетак нових посјета у узајамног изближења и упознавања, што је, увјеран сам, залог боље будућности Словенства, које ће живјети — „на страх врагами.“

Ја сам срећан, господо, што могу вас поздравити искреном добродошлицом у име грађанства вароши Цетиња.

Добро нам дошли, драги гости, добро нам дошли благородни радници на пољу снажне културе и просвијећености народне, добро нам дошли, браћо, и живјели! На здар!

Говор г. Ивановића је био припраћен бурним усклицима одобравања, а музика, која је за вријеме банкета свирала одабране словенске и српске комаде, интонирала је нашу химну, коју су гости аплаузом поздравили.

На то је агилни г. Обст у име гостију отздравио врло лијепом, смишљеном и топлом здравицом, изговореном срдачно, живо и са пуно темперамента, узносећи Црну Гору и Црногорце и хвалећи њихово пожртвовање и јунаштво. У тој својој здравици он је Црној Гори и Црногорцима одао свако признање ради њиховог прегалаштва и витештва и истакао како су Црногорци ти, од којих остали Словени, па и Чеси, уче шта је издржљивост, прегалаштво и истрајност. На крају је дигао чашу у част црногорског владара и владарског дома.

Његова здравица је била бурно поздрављена а музика ју је пропратила свирањем чешке народне химне „Гдје је дом мој.“

А када се стишало бурно пљескање и живо клицање, устао је г. Андрија Јовановић, управитељ основних школа, и подигао ову здравицу:

Поштована господо, драги другови!

У овом часу кад другарска пажња и узајамна народна љубав спаја просвјетне раднике два братска народа, не могу затајати најбоља осјећања, која данас владају душом црногорских учитеља.

Користим се драгом приликом, да од стране црногорског учитељства упутим чешким друговима слободан поздрав са најсрдачнијом добродошлицом.

Другови!

Шаље Вас земља, отаџбина Ваша, чувена са свог напретка, славе и родољубља њених синова, а прима Вас тврђава слободе српске, у којој је слава оружја највећом тековином њених заточника.

Добро нам дошли другови чешки!

Живот и воља за животом равнају масама свих народа, а долазе до највећег изражаја у борби за одржање малих народних јединица; живот и воља за животом стварају задружност, узајамност и љубав народну, јер у та три знака лежи залога њихове безбједности.

Просвјета, којој служи наш заједнички позив, најбоље је средство за напредак народа, а онај дио народног друштва, коме је служба просвјети и задаћом и сврхом, учитељство народно, гарантија је за сав умни и културни полет једнога народа. Под руком тих просвјетних радника формирају се генерације, на којима ће лежати сва народна будућност. Основи и надаље будућности изграђују се у садашњости дјечијих душа и свијести народног учитеља. То најбоље доказује чешки учитељ. Поред свих непријатеља, који настојавају да угуше народно биће чешко, одупире се свијест чешког народа тако живо, да је краљевина некадашњих славних чешких краљева — утврђена, јака и просвијећена.

Чешком учитељу припада великијем дијелом заслуга за народну одбрану, просвијећеност и безбједност.

Састанак наш у нашој јуначкој отаџбини значајан је и с тога, што истиче из веза братске словенске узајамности, из љубави која спаја чешки народ и Црну Гору, и из другарских обзира, којима утврђује учитељски сталеж своје познанство. Тиме добија заједница наша видан облик рада и воље на раду око остварања великих словенских циљева.

Срећан, што могу с мојим црногорским друговима судјеловати у просвјетном напретку наше драге отаџбине, ја дајем израза искрене радости приликом Вашега доласка, напијам у здравље и напредак заслужног чешког учитељства и кличем: Na zdar, чешки другови.

Наскоро послије тога устала је и симпатична г-ђица Ракочна да са пуно такта, одмјерености и дикцијом, која јој је необично пристајала наздрави Црногорка-ма и да изрази своје задовољство и дивљење улози, коју су оне имале како у времену ратова, тако и сада, када се Црна Гора у миру културно развија. Као и сви ранији говори, тако је и говор г-ђице Ракочне био саслушан врло пажљиво и попраћен бурним одобравањем и клицањем.

Најзад је и г. Никола Минић подигао ову здравицу:

Драга браћо,

Радујем се, што ми се дала прилика да поздравим врсне синове племенитог и драгог нам чешког народа.

Чеси су се вазда одликовали искреним и топлим осјећајима према свима словенским народима, али су особито топле симпатије гајили према Црној Гори.

Витешка невоља и напори, које су Црногорци подносили у вјековној борби према надмоћнијем непријатељу од увијек су налазили топлог одзива и моралне потпоре у срцу и души овога братског нам народа. Живећи и сами међу моћним туђинама и очајно се борећи за свој национални опстанак, они су најбоље могли схватити и разумјети оне претешке невоље, које су Црногорци вијековима подносили за одбрану свога српског имена. Само су црногорске невоље биле и веће и теже, јер је њихов непријатељ био некултурнији и суровији, те је и борба са таквим непријатељем тражила грубља средства и крвавије жртве.

Али и чешки народ у своме историјском развитку имао је исто тако крвавих и судбоносних момената, када се под вођством својих храбрих витезова борио за спас своје домовине. Јан Жишка и други великани овога народа увијек ће у нама изазивати дивљење и поштовање, а њихово херојство и пожртвовање даваће нам најјаснијег и најубедљивијег доказа о огромној моралној и физичкој снази овога народа. Послије ове чисто физичке борбе Чеси су почели да воде и културну борбу са просвјећеним освајачем трудећи се да ни на једном пољу рада не изостану иза физички моћнијега непријатеља. И докле су Чеси успјели, да чисто културним средствима одрже национално јединство и националну свијест, дотле су Црногорци у борби с непросвијећеним и некултурним варварима потоцима лили крв за слободу своје кршне, али поносите и јуначке земље. Они нијесу имали да баране плодне њиве и ливаде и друга природом даровна богатства, али су имали да баране ове кршне и врлетне стијене, које су биле најбољи јемственик њихове слободе. Слобода ових сурих и врлетних кршева у многоме је допринијела и слободи осталијех балканскијех народа, јер Црна Гора не само да је увијек била уточиште борцима за слободу него је и свима потлаченим народима пружала и моралну и физичну потпору за њихово ослобођење.

Ова упорна и непрекидна борба учинила је, да Црна Гора није могла на просвјетном и културном пољу урадити онолико, колико су урадили други народи, који су били у бољем и срећнијем положају. Али је она ипак у новије вријеме успјела да и овоме раду положи ваљану и солидну основицу, тако, да с поуздањем може гледати у бољу своју будућност. Она ће и у културни рад унијети исту ону снагу и енергију, коју је до сада једино трошила за своју слободу и самосталну егзистенцију: Културни и просвјетни препород већ је отпочео у Црној

БИБЛИОТЕКА ЦРНОГОРСКОГ ПЕРИОДИКА

Гори, и надати се, да није далеко вријеме кад ће нова црногорска покољења својим успјесима на културном и просвјетном пољу изазивати исто оно дивљење, које су изазивали њихови славни преци својом храброшћу и својим успјесима на бојном пољу.

Не сумњајући у искрену и одану љубав чешког народа према Црној Гори, ја сам тврдо увјерен, да ће Чеси бити међу првим словенским народима, који ће нам у том погледу пружити братску руку и помоћи нас својим богатим знањем и искуством.

О своме братству и својој љубави према нама Чеси су већ толико пута дали видних доказа, а између осталога и тиме, што сваким даном пружају обилату моралну и материјалну помоћ црногорској омладини, која се у њиховој средини васпитава и образује. И овај долазак чешких просвјетних пионера у нашу средину један је од најјаснијих и најизразитијих доказа о великој љубави чешког народа према Црној Гори.

Ја од своје стране најискреније желим, да чешки и црногорски просвјетни радници ближим међусобним упознавањем учине, да пријатељство између ова два братска народа буде још стабилније и чвршће, а то ће се постићи само тако, ако њихове везе, овим састанком засноване, буду што тјешње и ако се упознавањем на изворима буде што чешће.

У то име живјели наши мили и драги гости!

Уз звуке музике мијешали су се бурни усклици, куцање чаша и живо одобравање...

На то је устао и професор реалке г. д-р Хинек Њемечек и наздравио црногорској интелегенцији и журналистима, изјављујући радост, што међу њима види и многе, који су се школовали у Чешкој и имали прилике да се упознају са чешком културом, те је изјавио своју жељу, да омладина из Црне Горе што више похађа чешке више школе, како би се тиме допринијело да братске везе између чешког народа и српског народа у Црној Гори буду што тјешње и чвршће.

Када су престали бурни услици и куцање чаша, настао је жив међусобни разговор. Вриједни и окретни г. Обст час је стигао да измјене мисли са г. председником *општине и школским надзорником*, час да се о сјутрашњем путу договори са управитељем школа, а час да свима својима да потребна обавијештења о даљем распореду. Г. г. учитељи су се са нашим учитељима разговарали о школи, ученицима, настави и свима школским пословима, упоређујући их са стањем код њих, а г-ђице учитељице су се занимале било са нашим учитељицама било са својим сусједима, препричавајући своје утиске из Црне Горе. А чим су женске ту, разумије се, да нијесу изостале ни анзихскарте, које су, ради потписа, ишле од руку до руку, а међу њима и једна лепеза, на којој су сви из реда писали своја имена. Ми смо се ради потпуније оригиналности потписивали ћирилицом. Мој сусједи, г. д-р Њемечек, необично се интересовао о порсвјети у Црној Гори, гимназији, настави и т. д.

У тако живом и алармираном друштву, гдје су и чаше звечале, вријеме је пролазило врло брзо.

Како је у част гостију музика у парку концертовала, гости су са својим домаћинима кренули у парк и ту се прошетали уз звуке музике, која је изводила разне српске и словенске комаде.

По свршеном концерту пошло се на пиво, гдје се у пријатном разговору провело још неко вријеме, када су гости живо подсјећали домаће на соколски слет у Прагу и израживали жељу, да се тамо виде и учврсте познанство и пријатељство, послије чега се уз куцање чаша гостима пожелило пријатно спаване, те су разведени по одређеним становима на одмор, а сјутра дан рано изјутра наши учитељи са одређеним општинским одборницима испратили су их колима до саме границе, пожелив им срећан пут и срдачно се опраштајући од њих.

И испраћај, као и дочек, био је веома срдачан, топао и братски.

Гости из братске нам Чешке пробавили су у нашој средини кратко, врло кратко вријеме, за шта желимо, али то опет није сметало да оставе међу нама најљепше и најмиле успомене. Успомена на њихов боравак у нашој средини биће трајна и ми ћемо се на тај дан сјећати увијек радо и трајно... Дао Бог да на томе не остане. — в.

Кратке вијести

Русија и Енглеска у Персији. Из Техерана Рајтеров Биро јавља, да су руски и енглески посланик предали персиској влади ноту, у којој признају, да свргнути шах нема права на пензију и да се вратио у Персију успркос опомена њихових влада, да се уздржи од политичких агитација. Обје владе изјављују да се не могу мијешати у унутрашње ствари Персије, пошто је свргнути шах на персиском земљишту, нити могу узети учешћа у тим њиховима међусобицама.

Колера у Битољу. Из Солуна јављају, да су се према санитетском извјештају појавила два сумњива случаја колере у Битољу.

Устанак у Горици. Из Битоља јављају, да је близу Горице био крвав бој између турске трупе и грчко-арбанаске чете. У томе боју много је војника погинуло. Чује се, да се у Горици појавили немири. Седам хришћана је убијено, много рањено, а убијена су и неколико војника. Пијаца је затворена и сваки саобраћај прекинут.

Атак на владин конак. Полиција у Цариграду ухапсила је једну непознату личност, која се спремала да запали владин конак у Цариграду.

Јубилеј тршћанског Лојда. Паробродарско друштво у Трсту Лојд основано је 20. јула 1836, а почео је дјеловати у мјесецу августу. Ушљед тога ће и 75 годишњица бити прослављена тек у мјесецу сетембру. Испрва је био одређен дан 18. августа за прославу, те се том приликом имао у море поринути нови бароброд „Wien". Будући да се рачуна с тим, да и градоначелник са заступством тој прослави присуствују, морала се прослава олгодити на дан 18. септембра.

Дневник

Свечана аудијенција. Нови изванредни посланик Велике Британије министар г. гроф од Салиса био је прекјуче примљен у свечаној аудијенцији код Њ. В. Краља Господара, када је предао своје акредитиве. Говори, који су били измијењени том приликом, били су врло срдачни. Г. посланик је био примљен и испраћен са свима почастима, које припадају представнику стране државе.

Радост у два српска двора. Биоградска „Самоуправа" прештампала је наш чланак „Радост у два српска двора", који смо донијели на челу листа приликом вјерења Њ. Кр. В. Књагињице Јелене од Србије.

Енглески комитет за Арбанасе. У Лондону је образован комитет, који је предузео, да притекне у помоћ прилозима огољелим Арбанасима. Тај комитет већ је отворио упис за прилоге ради указивања помоћи Арбанасима, чије су породице пострадале приликом побуне. Комитет намјерава да одмах пошље своје представнике у Малесију ради дијељења жита.

Били на Цетињу. Г. г. др. Молдован, бактериолог из Котора и др. Палчић, инспектор из Беча, стигли су јучер послије подне на Цетиње, да се усмено разговоре са нашим љекарима о мјерама што се предузимају противу колере, па су се исте вечери повратили у Котор.

„Црногорски шпијон" у Турској. Из Сјенице јављају, да су тамошње власти ухапсиле српског учитеља Љубомира Вранића, који се за вријеме гоњења српских учитеља због непредавања свједоџаба, био склонио у Црну Гору, а када је гоњење престало повратио се преко Приштине у своје родно село Прошћане. Сад су га ухапсили и оптужили као црногорског шпијона! Још јављају да је Вранићу било заказано суђење 26. ов. мј. у Сјеници, али је он тражио да му се суди у Скопљу и да га тамо спроведу, пошто у тамошњи суд има више вјере. Ако је до правде и правице, Вранић ће своју невиност показати, али налазимо да је дрскост од турских взасти што клеветају и сумњиче Црну Гору. Најмање то иде у прилог самој отоманској империји сад, кад се очекује повратак малисорских ускока. Јер кад турске власти гоне невине људе, затварају их и оптужују, природно је, да се од њих не може очекивати да ће бити уздржљивији према другима. И онда се још у Турској чуде што им тако иде!

Предаја Иса Бољетинца. Кореспонденц Биро јавља, да је валија скопљански објавио да су се предали сви политички бјегунци из Ђаковице, па надодаје, да се и Исо Бољетинац предао властима у Скопљу. Према приватним вијестима што их ми имамо, тај глас не одговара истини, јер се Бољетинац није предао.

Окренуо кабаницу. Познати турски лист „Танин" одједном је окренуо кабаницу. До јуче је био и ратоборан и пријек и није штедио ништа што му је под руком дошло. Најмање је имао обзира према Црној Гори. Али од како су почели на Цетињу да се воде преговори о умирењу Малисора, одједном се сав измијенио. Чисто се не може познати. Сад већ налази да је положај озбиљан и да све зависи од држања Црне Горе, па онда полаже наде у Краља Црне Горе да ће отклонити опасности, које могу наступити и постаје врло галантан и дарежљив, јер милостиво наговјештава некакве авантаже! Томе обрту не треба се чудити кад се зна стање ствари. То лијепо објашњава она наша народна: притјерала орла зла година!

Колера. До сада су на Цетињу била два смртна случаја. За једног је утврђено да је умро под симптомима колере, а за другог, подофицира Бојовића, је утврђено да је умро од трбушног тифа. Сад болују још њих четири, од којих је један теже болестан, а остала троица су на путу опорављења. Сви су обољели у војном стану и само су под сумњом али њихова белестиије утврђена, а у вароши нема ни једног болесника да је под сумњом. Из тога произлази, да опасности од колере нема, али то ипак не значи, да грађанство не треба да буде и на даље предострожно.

Вјенчање. Сјутра ће се вјенчати у овдашњој цркви г. Александар Капетановић, чиновник Барског Друштва са г-ђицом Милицом Лакић — Пајевић. Честитамо!

Чистоћа. Појава колере на Цетињу врло много је допринијела уредности и чистоћи наше пријестонице. Сад се и много брижљивије и много строжије води надзор над чистоћом и уредностима. Уз то одређена је и нарочита општинска комисија, која иде и врши преглед од куће до куће. Како код многих нијесу нашли све у реду, и поред толиких наредаба. то су и кажњавања почела. Пред том опасношћу по кесу на чистоћу се од сада почело још строжије да води рачуна и да се свако стара, да испуни хигијенске захтјеве. Поред осталих приватних и месари су претрпјели осјетне ударе по најосјетљивој страни — кеси, па се надамо да ће од сада бити према грађанству уреднији и исправнији. Не би згорег било, да се крај осталог, ако већ није, обрати пажња на кола, у којима се месо доноси, на пећи и каване и друга мјеста, у којима се продају животне намирнице. Продају по улицама требало би свима забранити.

Свјетски путници. Јуче су на Цетиње приспјели Душан и Лепосава Димитријевић—Дуја, који су из Србије кренули на пут око свијета. Они су у нашу земљу дошли преко Далмације, а са Цетиња ће на Андријевицу и преко Старе Србије на Бугарску у Румунију у намјери да обиђу цио свијет. Они уз пут продају карте са својим ликовима и приређују концерте и тиме се издржавају.

Врућина. Жалбе на тропске врућине, које су овог љета завладале још једнако са свију страна стижу. И несрећни случаји се понављају. Падају људи од сунчанице и многи главом плаћају. Па ни сама стока није поштеђена. И код нас у Црној Гори је било овог пута веће жеге него иначе. Особито је силна врућина била у жупним крајевима, Подгорици, Ријеци и приморју. Насрећних случајева није било. Цетиње се у томе јако издваја. Пошљедњих дана имали смо кише и облачних дана, те је пријатна хладовина завладала, а особито су ноћи пријатне.

Књижевност

Нова књига. Велиша Ст. Чејовић из Куча објављује: „Приредио сам за штампу спјев *„Слобода"*. Овај спјев износи хиљаду стихова осмерца, подијељен је на четири дијела и то: I. дио „Владајући Дом Црне — Горе" II. „Жалба Муктар-паше Вучедолског" III. „Ослобођење Зете и Куча" IV. „Призренска вила". Књига ће бити еленгантна, а претплата стаје 60 пара тако, да ју може купити свака кућа, а написана је у правим цртама самог поетског природног духа да је пјесмама претпостављена вјерна слика оних о којима се говори. Препоручујем се пријатељима лијепе књиге да ме помогну, како бих могао штампати ово дјело, а имена претплатника додаћу на крају књиге. Молим сва уредништва српска да ми овај оглас прештампају и на све стране препоручујем се благодарећи свакоме у напријед. Претплату примам само ја, писац, преко Подгорице".

Наука и проналасци

Четврта стогодишњица дувана у Европи. Дуван је пренесен из Америке у Европу 1511. године и према томе се у Европи пуши већ четири стотине година. Од свих европских земаља дуван је најкасније пренесен у Русију, од прилике стотину година касније, него у остале европске земље. Против дувана устајала је на почетку и црква и држава. У XVII. столећу пушење дувана кажњавало се одсијецањем носа. Али се пушење све јаче ширило и оборило све наредбе и прописе, који су му се противили. У Русији за вријеме владе цара Павла I. и Николе I. није се смјело пушити улицама. Турски султани такође су били велики гонioци пушача. Данас се дувал пуши у свима дијеловима свијета и државе мјесто да га гоне, преобратиле су га у извор својих великих прихода и саме га, преко монопола, продају становништву.

Нови чај. Један енглески ботаничар, како енглеске новине јављају, открио је у Наталу нову биљку, која расте у џбуњу до висине од једног до три метра, и назвао ју је „Catha edilis". Ова је биљка по њеним својствима врло озбиљан конкурент чају. Има је у изобиљу у Абисинији, Наталу, Арабији и у околини Нила. Становници је употребљавају за поткрјепљење. Лишће ове Кате је бакарне боје, а дуго до пет сантиметара. Пиће, које се добија кад се ова биљка скува у води, врло је пријатнога укуса и личи на чај. По мало опија.

Биљежник

— Уговори о суду мира између Америке, Енглеске и Француске биће ових дана потписани.

— „А Нап" јавља, да је угарска народна странка, по наговору католичких бискупа, одустала од опструкције у угарском сабору.

— Из Цариграда јављају, да је одбијен аустриски захтјев о грађењу санџачке жељезнице.

— Пред португалским посланством у Мадриду нађена је бомба.

— У Монпељу, у Француској, обољело је 400 особа, које су јеле покварене посластице.

— У Сицилији је била ових дана силна олуја, која је проузроковала огромне штете.

ОГЛАСИ

КУЋА Катунска улица бр. 166 продаје се, извјешће у бр. 168.
Цетиње. П. п. број 15. 2,3

ПРОДАЈЕ СЕ нови Пјанофорте у кући Катунска улица бр. 168.
Цетиње П. п. број 17. 13.

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије.

Власник и одговорни уредник Лазар Чобељић